

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНИЙ СОЮЗ В З'ЮНЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 214. Джерси Сіті, Н. Дж., вівторок, 15 вересня 1931. VOL XXXIX. No. 214. Jersey City, N. J., Tuesday, September 15, 1931. THREE CENTS.

ПРОГРЕСОВЦІ СТАВЛЯТЬ БОРУ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — Прогресовці толкують собі останні політичні виступи сенатора Бора як такі, що вказують на його бажання кандидувати при слідуєчих виборах на президента З'юнічених Держав. Саме з тим зв'язують його останню промову, в якій він домагався здержання з боку великих держав далі розбудови воєнної маринарки.

Прогресовці є тої думки, що республіканська партія зайнялася в своїй більшості за поновний вибір Гугера кандидатом на президента. Але казати, що й Бора має великі шанси. А коли навіть не вдасться йому переконувати, то можна буде змінити республіканську платформу, домагаючися зрівняння щодо тарифи хліборобства з промислом.

Сенатор Бора, дізнавшись про те, що ставлять його кандидатуру, не дав ніякої відповіді, але видно було, що був радий з того.

СТАЛИ ОДНОГОЛОСНО ЗА УКРАЇНСЬКОГО КАНДИДАТА.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — На політичних зборах американських горожан чужинського походження, які відбулися минулої неділі в салі Українських Горах під ч. 849 Норт Френклін ул., ухвалено одностайно поперти кандидатуру капітана Михайла Дармограна на медістрейта.

Зборами проводив д-р В. Галан. Прибули крім українців ще й представники Словаків, Литовців, Росій, Польків і Румунів. Були теж американські політичні діячі й представники Американського Леґіону. Всі вони забирали голос і заявили за поперти капітана Дармограна.

Разом з тим обговорено потребу створення постійної політичної організації американських горожан чужинського походження, щоби в той спосіб легше добивалися політичних прав.

Таку організацію створено й рішено поширити її на шії З'юнічених Держав.

ТРАГЕДІЯ В ДОМІ УКРАЇНЦЯ.

МІЛВОКІ. — В домі відомого українського громадянина, Стефана Гіркача, сталася страшна трагедія. Михайло Фумак з Дітроїту заживався в найстаршій дочці Гіркача, Розалії, і був за неї дуже заздриский. Коли вона пішла з молодшою сестрою на забаву з іншими хлопцями, Фумак попав у божевильну люті й революверними стрілами вбив батька дівчини, Стефана Гіркача, його сина Василя, а матір тяжко покалічив. Сам пішов до стодоли Петра Нікіти на шії повисів.

РОЗСЛІДЖУЮТЬ, ЯК ТО ВОКЕР ГРАВ НА БІРЖІ.

НЬЮ ЙОРК. — Ньйоркський мейор Вокер з'являється в сесію по ріжних європейських містах, шукуючи собі з прогнібції, а в Ньйорку легіслатурна комісія робить докождження, на чий кошті виваж мейор на забаву та якими він орудував сумами, граючи на біржі.

ВИРАТУВАЛИ З КОРАБЛЯ 234 ОСІБ.

БОСТОН. — Корабель „Коломбія“ мав наслідком боротьби з буревієм такі uszkodження, що почав потопати. Та його кичію о поміч почули два малі кораблі, „Сан Матею“ і „Ла Перія“, котрі приїшли в пору й випаляли плавачками по морю 114 порожніх і 120 осіб з корабельної служби.

БІЛЯ 1,200 ЖЕРТВ ТУРАГАНУ.

БЕЛІЗ (Бритійський Гондурас). — Досі начислено біля 1,200 осіб, загинувших наслідком турагану й залиття міста водою. Загинувших зносять на купи, бо тіла зачали розкладатися й бояться вибуху пошести.

Воєнні кораблі вже привезли лікарську поміч. В місті панує споій.

ЖЕРТВІ ОДНОЇ НЕДІЛІ.

НЬЮ ЙОРК. — Наслідком нещасливих автомобільних випадків загинуло в Ньйорку останньої неділі 14 осіб. Ранених було понад 50.

ЮВІЛЕЙ ПОВІТРОВОЇ ПОЧТИ.

РУЗВЕЛТ ФІЛД (Лонг Айленд). — Дня 23 вересня святкуватимуть віврошче двадцятилітній заведення повітряної почти в З'юнічених Державах.

КОНВЕНЦІЯ АДВОКАТІВ.

АТЛЕНТИК СІТІ. — Від четверга до суботи третатиме тут 54 конвенція „Американ Бар Асоціяшен“.

Радитимуть над ревізією протитростових і радіових законів, злочинністю й справою „поблики ютілітєс“.

ЗАЧНЕ ПРОТИГОРІБНИЦЬКУ КАМПАНІЮ.

НЬЮ ЙОРК. — Повернувшись з Європи Генри Коррен, президент „Асоціяшен еґенст ді Прогнібніонс Ембедмент“, зі свійким запалом вести боротьбу з прогнібніцією.

НЕВДАЧА ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ВИСТАВИ.

З кінцем червня ц. р. відбулася в Тернополі воевідська регіональна вистава в польських цілях пропаґандистичних та з метою вказати перед Варшавою потребу здержання тернопільського воевідства, котре має бути скасоване. Від цього часто польського патріотичного підприємства українського громадянство стояло осторонь, в ній участі не брало і її не відвідало. Як можна було сподіватися, вистава скінчилася невеликим недобором, котрий старався звалити на громаді й повісті тернопільського воевідства, що і так передтим зложили „добровільно“ з податків грошей парусот тисів долот на цю виставу. На виставній площі осталися дерев'яні павільони і ніхто не хоче їх купувати, а виставний комітет роздає дошки та іншіш будівельний матеріал з розбирання павільонів і шоп на будову польських домів лодових нир для Сорочопа, шоп. Скайлат. Для урядження вистави спроваджено як з Волині кількох інженірів і агрономів, що перед кількома роками уряджували там подібну воевідську виставу. Ті спроваджені волинські спеці та маніпулювали при тернопільській виставі, що допустили цілого ряду ошуканств і спроневерів на більші квоти на шкочу виставового комітету. Двох з них арештовано і вони вже другий місяць сидять у слідчій в'язниці при тернопільському окружнім суді, де проти них в осені ц. р. відбувається карна розправа.

АНГЛІЙСЬКИЙ ОФІЦІР У ЖИВОТІ РИБИ.

В Суезі живе білий Грек, столяр Ахілз Маврас, утікач із Єгипти підчас грецько-турецької війни. Він оселився в налів розваленим домію над морем. Цими днями прибіг до нього малий нунк і заявив, що море принесло на беріг якусь страшну потвору. Ахілз Маврас пішов на беріг і побачив там ведучню рибу-гачирику, а відому під іменем гач. Маврас ставляв з риби ціну шкуру, а описав став її розправляти. Та нагаю побачив у животі риби щось блискуче. Виснутий предмет окказав острієм англійського офіцера маринарки. В кишенях одя пострію знайшов Грек шпірну портмонежку, в якій було 5,000 фунтів стерлінґів.

ПОЖЕЖА.

В загорді Івана Новосадлово в Руді Краківській, пов. Яворів, вибух вогню і поширився на інші загорді, наслідком якого загорді 29 будинків з мертвими інцентерами і цюгорічним збіжжям. Шкочу обчислюють на 46 тисяч зол. Вогонь повстав через необережність.

НАВІЩІВНИЙ СУД У ПОЛЬЩІ ЗАТВЕРДИВ ПРИСУД НА ПОСЛА ВИСОЦЬКОГО.

Перех. Найвищий Судом у Варшаві відбулася касаційна розправа буваного українського посла Олександра Висоцького, якого суду у Рівному за втечі з арешту. На касаційній суді затвердив присуд о кобх інстанцій. На касаційній розіприв боротьбу буваного українського посла Висоцького з посол д-р Степан Біляк.

АРЕШТУВАННЯ СОФІ ФЕ- ДОРЦЕВОЇ В ХАРКОВІ.

Львівський „Век Ноні“ під телефонограмою з Варшави приносить звістку такого змісту: „У Харкові арештували на аудію визначну українську акторку зі Львова, Федорцеву. Витяк помістили її у в'язниці в ДПУ, де, просидівши три тижні, переходила кілька разів ріжні допити. З огляду на недостатку доказів щодо вини Федорцевої, яку є польського громадянку, випустили з в'язниці. Арештування визначної української акторки зробило в столиці радніської України величезне вражіння“.

„ГАЙДАМАШКА ДІЧ НА КРЕСАХ ЗАГРОЖЕ ПОЛЯ- КАМ РІЗНЕЮ“.

Краківський „Лістовастих Курер Подзенич“ в ч. 233, з дня 24 серпня ц. р. приносить під таким наголовком таку нотатку: „Вчора в редакції „Л. К. П.“ з'явився загальношлюваний краківський громадянин, теслярський майстер п. Е. Б., котрий приніс нам нечуваній своєрідного документу насторої, які переважують серб Поліаків-поселенців на далеких східних окраїнах. „Одна з дочок п. Б., жіночка польського поселенця, який мешкає в збаржському повіті, пише до батька такими словами: „Любий Тату! Напевно ніхто в Кракові не знає про те, що тут діється, а про що часопиєм певно мовчати. На руського Сабеса, серб 19 серпня ц. р., зрозів Русини, що виркують всіх Поліаків. У нас у Лушній є головне гніздо Українців. Важко все описати. Ми неспівня майні і життя, кожною ніччю сплєзаємося напад. Ох, тіч! На всякий випадок мусимо бути приготовані на все найгірше. Шойно тепер розумію, що таке — військова оселя. Поселенці не засуджені в дуже тяжкому положенні. Не прибушають Борони Боже, ні!“ Сидячу похоронення і плачєс. „Прости та жалівні в своїй намірі правді слова говорити саме за себе. Звертаємося до вас, щоб зарплатили салісто, а також потягували аніновичку до відповідальності. Ми повинні боритися в обороні польського елементу на окраїнах і сплєзати з допомогою наших сідичних бодички за польську землю“.

Всі ці підчеркнення дає „Л. Кур. Цола“ від себе.

Ось так на підставі одного приватного листа можна зробити ілюзію, що стаття про те, як гайдамаки підготували різні Поліаків. Шасяльних редакторів має краківський „Курер“.

ЯК УМИРАЮТЬ РОБІТНИКИ.

Підчас зливнодо дощу в янці Потрив на паюші Ріані у Львові був зажитий музський робітник Михайло Волоніч. В кількох хвилинах він був залопавий такою масою води, що він не встиг уже відбутися на берег. Вода захопила його з великою силою і понесла заглибленим руслом поза місто. Інші робітники пробували його рятувати, але не могли ніде його заохвати. Як далекко за містом коби катри біля Ляшох Мурванів побачили люди топильня „у воді і відшкатили до трупа. Вейтовані між 28 ат і оскіро тїм жінку та діти.

СМЕРТЬ ЄВГЕНІА ТУРБАШЬКОГО.

У Львові помер у санаторії Каси Хорих Євген Турбашич, відомий перед війною артист-маляр, ілюстратор українських виданніч, в останніх часах член редакції „Дзєнніка Людового“.

КОТОЗІЙ ПО ЗАСЛУГІ.

В селі Іванівцях коло Коломиї живе ще недобиток колишньої Худікевичівської гвардії, учитель Яворський. Він належить до „порочних старорусів“, любить заважати шину, а своїм дочкам пісав на „вишаченці“ до Уручанок, що му барзко добре відомо. Недавно тому був він на їменинах в одного залізничника в Підгайчиках, а підписав собі добре з браку „оцішюною“ авіанію монополію, почав страшенно улати її на „Мазєнічєх-Українер“, називаючи їх „падедани“, та іншіш такими словечками з капальського словника. Присутній при тім кандидат аля. п. К. не міг стерпіти такого капальського нахаста і з таким розмахом дав йому в пину, що біляш мученик за „єдиную і неділемую“ утвж як довгий на землю, де пролежав аж до раніш. Вернувшись до дому з величезним гулядом над оком, оповідає, що він поховався та до віна набив собі такого гула. Та івановський уйк, якось дуже недовіряючо покручує на це головами.

ГОСПОДАРСЬКА СКРУТА ПРИЧИННОЮ САМОГУБІСТІ.

У Варшаві повисів Людеві Ортайн, один з найповновішніх представників польського торговельно-промислового світу. Причиною самогубства була телерішня господарська скрута, яка сильно відіміла відбилася на його фабриці мєдів.

ТЕРОРИСТИЧНІ ЗАМАХИ НА УКРАЇНЦІВ.

Реквізіція збіжжя з боку совітських органів на Україні стрічається, як і минулими роками, з опором індивідуальних господарів, як також і колективних господарств. Перешах хліба відбувається лише під натиском і то в малій кількості. В деяких округах роблять колективні господарства фальшиві звіти щодо кількості зібраних продуктів. У зв'язку з збіжжаром заповнено ряд терористичних замахів на делегатів комуністичної партії, висланих совітськими правителством в українські села для інтенсифікації збіжжару.

ТРАГЕДІЯ НА ДІСТРІ.

Недавно тому переривалися криз. Дістєро до Бєсєрбії між монахиш жіночого монастиря в Хєрєні. В часі переривання побачили їх раднішє сторожа і заохали від Румунів, щоб їх видати. Румунська границя комісія згодилася на це і прослала одні втіки на чолі, щоб вернувшись на раднішє беріг. Вєслували самі втіки. Коли були на середній ріці, бєсєрбійська сторожа почала до них стріляти і вбила одну, що була ігуменю, Іванною Сідо. Друга монахиня так ший налякала, що кинулася в воду і втопилася. Сталося все це на очах батящих людей, що стояли на румунському бері.

ПОЛЯКИ ЗАПОВІДАЮТЬ НОВУ „ПАЦИФІКАЦІЮ“

ХОЧУТЬ КАРАТИ УКРАЇНЦІВ ЗА ПРОВИННИ, НА ЯКІ НЕ МАЮТЬ ДОКАЗІВ.

МАНЧЕСТЕР (Англія). — Бєрлінський кореспондент газети „Манчестер Гардєн“ подає, що Польки заповідають нові репрєсії проти Українців. Не вважаючи на те, що польська влада не може доказати Українцям їх участі й вини в численних терористичних актах та актах нападів на поштові абулєнці, в польських урядових колах кружляють чутки про підготування нових масових репрєсій у Галичині.

Можливо, що нові репрєсії не будуть мити таких форм, яких набрала була відіма „пацифікація“ Галичини, але всеж українському населєнню доведеться пережити новий вибух польського державного терору.

ЗАПОВІДАЮТЬ РЕВОЛЮЦІЮ В РУМУНІІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Бувший міністер румунського правителства при премієр-міністрі Авереску, Октавіан Тоґи, дав ширше інтервю кореспондентові великої румунської газети „Адеверул“. Він політичне положення в Румунії представляє в темних фарбах.

Тоґи стверджує, що румунське публічне життя має всі ознаки передереволуційного стану. Румунія стоїть на порозі великих потрясєнь. Коли ще в Румунії дотепер яко-такто зберігається споій, то це треба завдячити лагідному характерові румунського народу.

На закінчення міністер говорить, що він з трівогою дивиться на майбутню Румунію, бо сподівається, що кожда револуція принесе розпад її великодержавності.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК ПІД ДОГЛЯДОМ ЧЕКИСТІВ.

ЛЬВІВ (Західна Україна). — Тут одержано останній звіт Всеукраїнської Академії Наук у Києві. Зі звіту видно, що Академія, вже остаточно „вичищена“ від членів, не бажаних московським чєкістам. Імен „вичищених“ членів і співробітників Академії звіт не подає.

На Академію покладено новий обов'язок, а саме давати, на вимогу комуністичних організацій, лекторів для виглошення протирелігійних лекцій. По наказу чєкістів Академія „ухвалила“ резолюцію про становище в Галичині. В тій резолюції Академія казикає Галичач завести в себе ради й тоді вони будуть „освобождені“.

З відчиту видно, що кожний член Академії Наук може спровадити за кордону потрібних йому для праці наукових видань не більше, як на десять рублів, та й то лише за дозволом влади.

СЕРБСЬКА „КОНСТИТУЦІЯ“.

БІЛГОРОД (Югославія). — Уряд оголосив королівський декрет про вибори до парламенту. Нові вибори будуть явніми, так, що урядові агенти можуть контролювати виборців підчас подачі ними голосів на певних кандидатів. Дотогя виборча система складена так, що опозиційні партії не зможуть провести ніякого свого кандидата до парламенту.

При новій системі виставно не нарід буде вибирати парламент, а королівський уряд вибиратиме потрібні для нього заступників. Провідніх поступових партій заявили, що їх партії стримуються від участі в виборах. Назагал нову конституцію називають наирєакційнішою, яку коли хтонебув впроваджував в Європі. Така конституція може привести до політичних заворушень у Югославії.

ВИСАДКИ ПОТЯГ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Невідомі заохичні висадили в повітря експресивний потяг, що йшов з Будапєшту до Відня. Потяг висаджено в часі, коли він виходив з тунєлю над великою кручею. Частина вагонів злетіла на дно кручі, частина повисла в повітрі, а частина залишилася на торах.

При катастрофі 25 осіб убито на місці, 21 тяжко поранено, більшу кількість покалічено легше. Слідство установило, що потяг висаджено двома бомбами. Поліція має докази, що це акт широко розповсюджені міжнародної організації, бо слідєвдуть до Копєнгаґи в Лондону.

СМЕРТЬ ЛЕДУНІВ.

МОСКВА (СССР). — Французський знаменитий летун Лебєр та його механік Рєнє Мєсєнін загинули на літаку Гайєн-ВІ підчас їх лету з Парижа до Тоїю. Катастрофа скоїлася біля міста Казань, недалеко Урау, через експлозію в моторі. Третій летун, помічник Лебєра, Марсєль Дорє, врятувався при допомозі парашути.

На другий день загинули два російські визначні летуни: генеральний інспектор авіації Мазєраєв та його помічник Пісарєнко.

„РЕВОЛЮЦІЯ“ В АВСТРІІ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Фашістський гаймєр у Стірї зробив спробу захопити владу в свої руки. Цю спробу зазвичено на протязі одного дня, при чим убито одного соціяліста й сімох поранено.

